

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 25 października 2018 r. Sąd Rejonowy w Skierniewicach w sprawie z powództwa R. T. przeciwko J. J. oraz M. S. w sprawie o sygn. akt I C 337/17 o zapłatę:

1. oddalił powództwo,
2. opłatę od pozwu przejmuje na rachunek Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Skierniewicach.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód zaskarżając wydane rozstrzygnięcie w części, tj. w zakresie punktu 1 oddalającego powództwo.

Powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku wydanego przez Sąd 1 instancji w zakresie pkt I i orzeczenie w tym zakresie, co do istoty sprawy poprzez dokonanie zmiany w dziale IV księgi wieczystej KW Nr (...), urządzonej przez Sąd Rejonowy w Skierniewicach VII Wydział Ksiąg Wieczystych, dla nieruchomości położonej w S., D. składającej się z działki nr (...), poprzez zniesienie hipoteki przymusowej z udziału nr 7 z pola 4.4.1.6. ujawniającego udziały obciążone hipoteką przymusową, z uwagi na to, iż udział nr 7 - będący udziałem pozwanej ad 1 D. J. - nie jest, wbrew treści księgi wieczystej, obciążony hipoteką przymusową oraz ustalenie, że koszty postępowania każda ze stron ponosi w zakresie przez siebie wydatkowanym. Skarżący ewentualnie w przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów materialnych, gdy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do zmiany wyroku wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku wydanego przez Sąd I instancji w zakresie pkt I oraz przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego, w tym kosztach zastępstwa procesowego, a ponadto o ustalenie, że koszty postępowania za obie instancje każda ze stron ponosi w zakresie przez siebie wydatkowanym.

Skarżący przedmiotowemu orzeczeniu zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania, które mogły mieć wpływ na wynik sprawy:
 - a. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie niezgodnego z rzeczywistym stanem faktycznym wyprowadzenia faktu, iż wierzytelności, których dotyczy hipoteka przymusowa dotyczyły należności z tytułu zaległych składek powoda za ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, FP, FGSP, które powstały w okresie sprzed daty zawarcia umowy majątkowej małżeńskiej pomiędzy powodem R. T. a pozwaną J. J., tj. sprzed 01 kwietnia 2014 r., podczas gdy zgodnie z wpisem w księdze wieczystej KW Nr (...), urządzonej przez Sąd Rejonowy w Skierniewicach VII Wydział Ksiąg Wieczystych zaległe składki na ubezpieczenia społeczne dotyczą okresu czerwiec 2013 – wrzesień 2014 r., na ubezpieczenia zdrowotne dotyczą okresu marzec 2013 – wrzesień 2014 r., na Fundusz Pracy i Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres maj 2013 – wrzesień 2014 r., to jest dotyczą również okresu, który miał miejsce już po zawarciu pomiędzy małżonkami umowy majątkowej małżeńskiej, co mogło mieć wpływ na wynik sprawy;
 - b. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez pominięcie i niewyjaśnienie wszystkich istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności faktycznych, o których szczegółowo w treści uzasadnienia niniejszej apelacji, co mogło mieć wpływ na wynik sprawy;
 - c. naruszenie art. 217 § 3 k.p.c. poprzez błędne uznanie, że istotne dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności faktyczne zostały dostatecznie wyjaśnione, podczas gdy część z okoliczności faktycznych podnoszonych przez powoda w treści złożonego pozwu zostało przez Sąd I instancji pominiętych przy wyrokowaniu, w szczególności okoliczności dotyczących powstania zaległości już po zawarciu przez strony umowy majątkowej małżeńskiej; okoliczność, iż wezwanie powoda do zapłaty należności, KM 3354/14 z dnia 27.10.2014 r. przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Skierniewicach P. P. oraz wezwanie powoda do zapłaty należności, KM 1826/14 z dnia 30.06.2015 r. przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Skierniewicach P. P., które to dokumenty stały się podstawą

wpisu w dziale III KW ostrzeżenia o wszczęciu egzekucji przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Skierniewicach P. P., zostały sporządzone po dniu 1 kwietnia.2014 r., to jest po dniu, w którym powód i pozwana J. J. zawarli umowę majątkową małżeńską, co mogło mieć wpływ na wynik sprawy,

2. naruszenie przepisu prawa materialnego poprzez brak jego zastosowania na gruncie niniejszej sprawy, tj. art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece poprzez brak zastosowania tego przepisu na gruncie niniejszej sprawy, a w konsekwencji oddalenie powództwa o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym w sytuacji, gdy analiza prawna i faktyczna przedmiotowej sprawy powinna doprowadzić do uwzględnienia żądania powoda.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja okazała się niezasadna i jako taka skutkowałą jej oddaleniem.

Zdaniem Sądu Okręgowego wyrok Sądu Rejonowego odpowiada prawu i jako taki musi się ostać. Podniesione przez apelującego zarzuty nie zasługują na uwzględnienie.

Po pierwsze należy wskazać, abstrahując od podniesionych przez skarżącego zarzutów, jak również motywów rozstrzygnięcia Sądu I instancji, że powództwo w przedmiotowej sprawie podlegało oddaleniu z uwagi na brak legitymacji czynnej po stronie powodowej do dochodzenia roszczenia. Tym samym to nie ocena zasadności powództwa, jako takiego, związanego z wpisem hipoteki przymusowej na udziale w prawie własności nieruchomości przysługującym żonie pozwanego, w związku z istnieniem wierzytelności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w stosunku do pozwanego, była przesłanką unicestwiającą roszczenie, ale brak legitymacji procesowej powoda.

Zważyć należy, że legitymacja materialna, a więc posiadanie prawa podmiotowego do wytoczenia powództwa stanowi przesłankę materialną powództwa, a jej brak stoi na przeszkodzie udzieleniu ochrony prawnej (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 grudnia 2012 r., w sprawie III CZP 83/12). Brak legitymacji materialnej (czynnej lub biernej) skutkuje, co do zasady oddaleniem powództwa. W sytuacji, gdy legitymacja materialna i procesowa zespalają się, oddalenie powództwa następuje w istocie z braku legitymacji materialnej, którego rezultatem jest także brak legitymacji procesowej, będący wtórną przyczyną oddalenia powództwa. W odróżnieniu od zdolności sądowej i zdolności procesowej k.p.c. nie zawiera definicji legalnej legitymacji procesowej. W nauce prawa postępowania cywilnego, jak i w praktyce sądowej przyjmuje się jednak na ogół, że legitymacja procesowa jest właściwością podmiotu, w stosunku do którego sąd może rozstrzygnąć o istnieniu albo nieistnieniu indywidualno – konkretnej normy prawnej przytoczonej w powództwie. Legitymacja procesowa jest, więc zawsze powiązana z normami prawa materialnego. W nauce prawa postępowania cywilnego, jak i w praktyce sądowej przyjmuje się jednak na ogół, że legitymacja procesowa jest właściwością podmiotu, w stosunku do którego sąd może rozstrzygnąć o istnieniu albo nieistnieniu indywidualno – konkretnej normy prawnej przytoczonej w powództwie (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 21 lipca 2015 r., I ACa 253/15, Legalis nr 1398312). Sąd dokonuje oceny istnienia legitymacji procesowej strony w chwili orzekania, co do istoty sprawy. Przy czym w każdym postępowaniu sądowym rolą strony powodowej jest wykazanie uprawnienia do dochodzenia roszczenia, czemu powód w niniejszej sprawie nie sprostał.

W okolicznościach przedmiotowej sprawy powód dochodził uzgodnienia treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym argumentując, że udział jego małżonki D. J. nie powinien być obciążony hipoteką przymusową. Jednakże małżonkowie, jak sam powód argumentował, w trakcie postępowania, zawarli w kwietniu 2014 r. umowę majątkową małżeńską na podstawie, której ustanowili wspólność majątkową polegającą na tym m.in., że każde z małżonków miało samodzielnie zarządzać swoim majątkiem. W tej sytuacji należy wskazać, że powód nie posiada legitymacji w przedmiotowej sprawie, albowiem to D. J. powinna być powódką, podczas gdy wskazana jest ona, jako osoba pozwana. ponadto Sąd Odwoławczy podziela pogląd prawny wyrażony przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 19 października 2017 r. (III CZP 59/17, Biuletyn SN z 2017 r., nr 10, poz. 12), zgodnie, z którym w sprawie o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, dotyczącej wyłącznie udziału we współwłasności

nieruchomości w częściach ułamkowych, po stronie pozwanej nie zachodzi współuczestnictwo współwłaścicieli pozostałych udziałów ujawnionych w dziale II tej księgi.

Przechodząc z kolei do podniesionych przez powoda zarzutów, należy jedynie na marginesie wskazać, że są one nietrafione. Nawet gdyby powód byłby legitymowany w przedmiotowej sprawie, należy podkreślić, że Sąd Rejonowy orzekając, nie naruszył przepisów procedury cywilnej, ani też przepisów prawa materialnego tj. art. 10 ust. 1 u.k.w.h.. W szczególności nie znajduje uzasadnienia zarzut naruszenia prawa procesowego tj. art. 233 k.p.c.. Ocena materiału dowodowego dokonana przez Sąd I instancji jest swobodna, Sąd I wskazał dowody, na których oparł ustalenia stanu faktycznego oraz w sposób szczegółowy wyjaśnił motywy swojego rozstrzygnięcia, ocena ta mieści się w ramach swobody sądu, jest spójna logiczna i konsekwentna.

Wierzytelności, których dotyczy hipoteka przymusowa, dotyczyły należności z tytułu zaległych składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne i inne za okres od marca, maja i czerwca 2013 r. do września 2014 r.. Postępowania egzekucyjne dotyczą zatem zobowiązań powoda pochodzących w przeważającej większości sprzed daty zawarcia umowy majątkowej małżeńskiej tj. sprzed 1 kwietnia 2014 r.. Ponadto skarżący zdaje się całkowicie pomijać okoliczność, że choć małżonkowie zawarli umowę majątkową małżeńską w kwietniu 2014 r., to do Sądu Rejonowego w Skierniewicach, Wydziału Ksiąg Wieczystych dokumenty potwierdzające rozdzielną majątkową powoda oraz jego małżonki złożyli dopiero 24 listopada 2015 r., a więc zdecydowanie dużo później aniżeli data powstania wierzytelności, które obejmuje wpisana hipoteka, a nawet później, aniżeli wydana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzja o nr WG RWA: (...) w dniu 29 listopada 2014 r.. Natomiast jak słusznie zauważył Sąd I instancji samo zawarcie przez małżonków umowy majątkowej małżeńskiej od chwili jej zawarcia nie stanowi bezwzględnej przeszkody do prowadzenia przez wierzycieli jednego z małżonków egzekucji z majątku drugiego z nich lub z majątku wspólnego, albowiem małżonkowie muszą jeszcze udowodnić, że wierzyciel wiedział o intercyzie. Jeżeli zaś tego nie udowodnią muszą godzić się na to, że ze składników jego majątku może nastąpić zaspokojenie roszczeń wierzyciela.

W takich okolicznościach umowa majątkowa małżeńska zawarta pomiędzy powodem, a jego żoną jest bezskuteczna wobec wierzytelności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na zabezpieczenie, których została ustanowiona hipoteka przymusowa w oparciu o art. 47 ze zn. 1 k.r.io.

Stosownie do tego przepisu małżonek może powoływać się względem innych osób na umowę majątkową małżeńską, gdy jej zawarcie oraz rodzaj były tym osobom wiadome. Oznacza to, że pomimo umownego wyłączenia przez małżonków wspólności ustawowej wierzyciel, który nie wiedział o zawarciu przez małżonków umowy majątkowej i o jej rodzaju przed powstaniem wierzytelności względem małżonka będącego dłużnikiem, może dochodzić zaspokojenia z majątku, który byłby objęty wspólnością ustawową, gdyby nie była ona umownie wyłączona. Przepis powyższy jest wyrazem ochrony prawnej takiego wierzyciela, którego praw dotykałoby wyłączenie przez małżonków obowiązującej ich z mocy ustawy wspólności dorobku. Stosunki majątkowe małżonków względem tego wierzyciela ocenia się tak, jakby umowa majątkowa nie była przez nich zawarta, czyli jakby nadal obowiązywała ich wspólność ustawowa. Oznacza to, że małżonek nie może względem takiego wierzyciela powołać się skutecznie na umowne wyłączenie wspólności. Ogólnie rozumiana skuteczność intercyzy doznaje, więc w drodze wyjątku, wyrażonego w art. 47 ze zn 1 k.r.io., istotnego ograniczenia w odniesieniu do osób, które uzyskując wierzytelność względem jednego z małżonków nie wiedziały o zawarciu intercyzy i o jej rodzaju.

Skoro więc, małżonkowie umownie wyłączyli wspólność ustawową we wrześniu 2014 r., natomiast ujawnienia tej okoliczności w księdze wieczystej o nr (...) dopiero w listopadzie 2015 r., tj. kilkanaście miesięcy później po powstaniu wierzytelności

ZUS-u oraz kilka miesięcy po wystawieniu przez wierzyciela powoda decyzji stwierdzającej wysokość jego zadłużenia, która z kolei stała się podstawą wpisu hipoteki przymusowej w księdze wieczystej, to owe wyłączenie, przy założeniu że powodowi przysługiwałaby legitymacja w przedmiotowej sprawie, byłoby i tak pozbawione skutków prawnych względem wierzyciela.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację, jako całkowicie bezzasadną.